

**PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA
Z PRZYRODY
W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 28
IM. WINCENTEGO JANASA
W RUDZIE ŚLĄSKIEJ**

(obowiązuje od roku szkolnego 2020/2021)

**Opracowała:
Daria Osmenda - Łukaszek**

Nauczanie przyrody w Szkole Podstawowej nr 28 w Rudzie Śląskiej odbywa się na podstawie Programu nauczania przyrody w szkole podstawowej Tajemnice przyrody autorstwa Jolanta Golanko.

I. NARZĘDZIA OCENIANIA NA ZAJĘCIACH Z PRZYRODY

Oceny bieżące uczeń może otrzymać ze:

- **sprawdzianów**, w których oceniana jest wiedza z danego zakresu, zrozumienie zagadnień, umiejętność logicznego myślenia, umiejętność rozwiązywania zadań o różnym poziomie wymagań, poprawność języka przyrodniczego;
- **kartkówek**, w których oceniana jest zawartość merytoryczna sprawdzanego zakresu wiadomości;
- **wypowiedzi ustnych**, w których oceniana jest zawartość merytoryczna, samodzielność wnioskowania, uogólniania, posługiwanie się językiem przyrodniczym;
- **pracy na lekcji**, w której oceniana jest aktywność ucznia, pomysłowość i oryginalność w rozwiązywaniu problemów, umiejętność samodzielnego myślenia, wnioskowania i uzasadniania, projektowania i przeprowadzania prostych doświadczeń przyrodniczych, umiejętność pracy w grupie, pracy z podręcznikiem.
- **prac domowych**, w których oceniana jest umiejętność naukowego myślenia, analizowania różnych źródeł informacji i krytycznego podejścia do informacji, poprawność stosowania terminów przyrodniczych oraz twórczość ucznia uwidocznioma w rozwiązywaniu zadań problemowych;
- **za wykonanie prac praktycznych** (np. pomocy do lekcji, prezentacji, plansz);
- **za przygotowanie do lekcji lub jej brak**,
- **udział w konkursach przedmiotowych**.

II. SPOSOBY OCENIANIA (ZASADY USTALANIA OCEN BIEŻĄCYCH I KOŃCOWYCH) NA ZAJĘCIACH Z PRZYRODY

Ocena śródroczna i roczna nie jest średnią arytmetyczną ocen częściowych.

W celu ustalenia oceny śródrocznej/rocznej niezbędnym jest uzyskanie przez ucznia:

- minimum 3 ocen bieżących, w przypadku przedmiotów, z których zajęcia odbywają się nie częściej niż 2 godziny tygodniowo,

Skala ocen jest cyfrowa od 1 do 6.

W ocenianiu bieżącym dopuszcza się uzupełnianie ww. stopni o znaki plus „+” i minus „-“.
W ocenianiu klasyfikacyjnym śródrocznym i rocznym oraz końcowym takiego uzupełniania nie stosuje się.

O ocenie decydują:

- oceny z samodzielnej pracy ucznia (prace pisemne, testy, kartkówki, odpowiedzi ustne, duża aktywność na lekcjach),
- oceny wspomagające (aktywność na lekcji, prace dodatkowe, prace domowe, prowadzenie zeszytu przedmiotowego i/ lub ćwiczeń),
- udział w konkursach i olimpiadach przedmiotowych.

Waga ocen jest zróżnicowana:

a) największą wartość mają w kolejności:

- prace pisemne – sprawdziany (wpisywane do dziennika kolorem czerwonym),
- prace pisemne – kartkówki (wpisywane do dziennika innym kolorem niż czerwony),
- odpowiedzi ustne,
- duża aktywność na lekcjach.

b) oceny wspomagające dotyczą:

- zadania domowego,
- aktywności na lekcji,
- prac dodatkowych,
- prowadzenia zeszytu przedmiotowego i/lub ćwiczeń.

Prace pisemne: sprawdziany, testy (45-minutowe) obejmują materiał uprzednio powtórzony i utrwalony z opracowanego działu, zapowiedziane z tygodniowym wyprzedzeniem.

Uczeń ma prawo do poprawy bieżącej oceny w terminie do 2 tygodni od dnia jej otrzymania. W przypadku dłuższej choroby, termin poprawy ustala bezpośrednio z nauczycielem. Sprawdziany pisemne są obowiązkowe. Jeżeli uczeń z przyczyn losowych nie napisał sprawdzianu pisemnego, winien napisać go do 2 tygodni po powrocie do szkoły. Niepodjęcie przez ucznia napisania sprawdzianu pisemnego skutkuje otrzymaniem oceny niedostatecznej.

Nauczyciel przedstawia uczniom ocenę pracy pisemnej w terminie do dwóch tygodni od ich napisania.

W przypadku prac pisemnych przyjmuje się skalę punktową, przeliczaną na oceny:

Ocena słowna	Ocena cyfrowa	% uzyskanych punktów z pracy pisemnej
celujący	6	100% - 97% + zadanie dodatkowe
bardzo dobry	5	100% - 91%
dobry	4	90% - 71%
dostateczny	3	70% - 51%
dopuszczający	2	50% - 31%
niedostateczny	1	30% - 0%

Stopień celujący otrzymuje uczeń, który uzyska, co najmniej 97% z obowiązkowych zadań oraz poprawnie rozwiąże zadanie wykraczające ponad materia .

Kartkówki obejmują zakresem zagadnienia z trzech ostatnich lekcji lub zakresu materiału wcześniej ustalonego z uczniami, trwają 10-20 minut, mogą być niezapowiedziane.

Prace domowe mogą być sprawdzane wybiórczo na ocenę.

Aktywność na lekcji jest oznaczana + ; uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą z aktywności gdy uzyska pięć + (w przypadku dwóch lekcji tygodniowo) lub trzy + (w przypadku jednej lekcji tygodniowo). W przypadku dużej aktywności uczeń może otrzymać ocenę na jednej lekcji.

Zadania dodatkowe (dla chętnych) – wskazane przez nauczyciela – za każde zadanie dodatkowe uczeń otrzymuje plus, za 4 plusy uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą

W ocenianiu śródrocznym i rocznym bierze się pod uwagę wszystkie oceny cząstkowe uzyskane przez ucznia, przypisując im różną wagę uzależnioną od wartości oceny.

Narzędzia kontrolno-pomiarowe dla klasy IV	Waga oceny
sprawdzian z większej partii materiału/ zielnik	6
sprawdzian z 1 działu wiadomości	5
osiągnięcia z zewnętrznych konkursów związanych z przedmiotem -ogólnopolskie -8 -wojewódzkie- 6 -powiatowe, miejskie -4 -szkolne 2	8-2
kompleksowa odpowiedź ustna	3
kartkówka (zapowiedziana lub niezapowiedziana praca pisemna, obejmująca wskazany przez nauczyciela materiał, nieprzekraczający wiedzę i umiejętności z trzech lekcji)	3
zadanie domowe	1-2
praca na danej lekcji- ocenianie w zależności od rodzaju, zakresu.	2
referat	2
karty pracy/ ćwiczenia, zadania pisemne na lekcji	2
aktywność na lekcjach –mierzona zgodnie z kryteriami przyjętymi na początku roku szkolnego	2
test diagnozujący	2
prowadzenie zeszytu przedmiotowego	1
zeszyt ćwiczeń	1
praca pozalekcyjna związana z przedmiotem	1-3
Praca w grupie	1-2

Dopuszcza się używania w dziennikach lekcyjnych skrótów „np” dla zaznaczenia nieprzygotowania ucznia do lekcji oraz „nb” dla zaznaczenia nieobecności na sprawdzianie, kartkówce itd.

Przy ustalaniu oceny klasyfikacyjnej w postaci średniej ważonej, przyjmuje się dla tych znaków wartość 0,3. Nie używa się znaków „ + ” i „ - ” przy ocenach semestralnych. Dopuszcza się dodatkowo ocenianie aktywności uczniów znakami „ + ” i „ - ”, których wagę i interpretację określa indywidualnie nauczyciel danego przedmiotu.

Ocenę śródroczną lub roczną otrzymuje uczeń, jeżeli jego średnia (ważona) wynosi co najmniej:

- 1,69 – 2,69 – dopuszczająca
- 2,70 – 3,69 - dostateczna
- 3,70 – 4,69 - dobra
- 4,70 – 5,49 - bardzo dobra
- 5,50 – 6,00 - celująca

Ustalanie oceny klasyfikacyjnej śródrocznej polega na obliczeniu średniej ważonej z ocen cząstkowych.

Ustalanie oceny klasyfikacyjnej rocznej polega na obliczeniu średniej ważonej z całego roku szkolnego.

III. OBSZARY AKTYWNOŚCI UCZNIĄ PODLEGAJĄCE OCENIE:

- stosowanie poprawnej terminologii przyrodniczej,
- klasyfikowanie składników przyrody, posługiwanie się przyrządami optycznymi służącymi do obserwacji przyrody: lupą, mikroskopem, lornetką, określanie kierunków geograficznych,
- omawianie zmian stanu skupienia wody,
- dokonywanie pomiaru składników pogody (temperatury powietrza, opadów, ciśnienia atmosferycznego, kierunku i siły wiatru),
- omawianie pozorną wędrówkę Słońca nad widnokrzem,
- opisywanie zmiany pogody i przyrody w poszczególnych porach roku,
- planowanie, przeprowadza i dokumentuje obserwacje i doświadczenia przyrodnicze,
- odczytywanie informacji z planu i mapy,
- posługiwanie się planem i mapą w terenie,
- omawianie wybranych czynności życiowe organizmów,
- wskazuje zależności pokarmowe występujące w przyrodzie,
- rozpoznaje pospolite rośliny doniczkowe i zwierzęta żyjące w najbliższym otoczeniu (dom, ogród),
- omawia budowę i funkcjonowanie układów: pokarmowego, oddechowego, krwionośnego, ruchu, rozrodczego, nerwowego oraz narządów zmysłów człowieka,
- omawia zasady higieny poznanych układów narządów,
- charakteryzuje zmiany zachodzące w okresie dojrzewania,
- podaje przykłady chorób zakaźnych i pasożytniczych,
- omawia zasady postępowania w przypadku zarażenia się chorobami zakaźnymi i pasożytniczymi,
- stosuje w praktyce zasady zdrowego stylu życia,
- omawia zasady dbałości o ciało i ubranie,
- podaje przykłady sytuacji niebezpiecznych w domu i poza domem podaje przykłady trujących roślin i grzybów oraz niebezpiecznych zwierząt,
- opisuje zasady postępowania z niebezpiecznymi organizmami,
- omawia i stosuje sposoby udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej (skaleczenia, oparzenia, użądlenia),
- wyjaśnia, dlaczego uzależnienia są niebezpieczne,

- wskazuje formy terenu występujących w najbliższej okolicy,
- opisuje wypukłe i wklęsłe formy terenu,
- charakteryzuje krajobraz kulturowy i naturalny,
- omawia zmiany w krajobrazie najbliższej okolicy,
- omawia formy ochrony przyrody w Polsce i najbliższej okolicy,
- omawia warunki życia w wodzie,
- podaje przykłady przystosowań organizmów do życia w wodzie,
- charakteryzuje warunki życia w poszczególnych biegach rzeki,
- charakteryzuje strefy życia w jeziorze,
- rozpoznaje wybrane organizmy wodne (roślinne i zwierzęce),
- rozpoznaje wybrane rodzaje skał,
- wymienia czynniki warunkujące życie na lądzie,
- charakteryzuje warstwy lasu,
- rozpoznaje wybrane gatunki drzew, krzewów i roślin zielnych,
- rozpoznaje wybrane gatunki zwierząt żyjących w lesie, na łące i na polu,
- omawia warunki życia na łące,
- omawia warunki życia na polu

III. OGÓLNE KRYTERIA OCENIANIA Z PRZYRODY

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- pozyskuje i przetwarza informacje z różnorodnych źródeł z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz ocenia wiarygodność uzyskanych danych,
- potrafi stosować wiadomości w sytuacjach nietypowych (problemowych),
- proponuje rozwiązania nietypowe,
- umie formułować problemy i dokonywać analizy syntezy nowych zjawisk,
- potrafi precyzyjnie rozumować posługując się wieloma elementami wiedzy,
- konstruuje wykresy, tabele i schematy na podstawie dostępnych informacji,
- potrafi udowodnić swoje zdanie, używając odpowiedniej argumentacji, będącej skutkiem zdobytej samodzielnie wiedzy.
- bierze udział w konkursach przyrodniczych na terenie szkoły i poza nią, kwalifikując się do finałów na szczeblu wojewódzkim (regionalnym) albo krajowym lub posiada inne porównywalne osiągnięcia,
- wykazuje się bardzo aktywną postawą w czasie lekcji,
- w pracach pisemnych osiąga 97% punktów możliwych do zdobycia i w pełni odpowiada na dodatkowe pytania.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności przewidziane programem nauczania,
- potrafi stosować zdobytą wiedzę do rozwiązania problemów i zadań w nowych sytuacjach,
- wskazuje dużą samodzielność i potrafi bez nauczyciela korzystać z różnych źródeł wiedzy, np. atlasu, tablic, zestawień,
- sprawnie korzysta ze wszystkich dostępnych i wskazanych przez nauczyciela źródeł wiedzy, oraz dociera do innych nie wskazanych źródeł wiadomości,
- wykazuje się aktywną postawą w czasie lekcji,
- potrafi poprawnie rozumować o kategoriach przyczynowo-skutkowych, wykorzystując
- wiedzę przewidzianą programem nauczania również pokrewnych przedmiotów,
- w pisemnych sprawdzianach wiedzy i umiejętności osiąga od 91% do 100% punktów możliwych do zdobycia.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował w dużym zakresie wiadomości i umiejętności określone programem nauczania,
- poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności do samodzielnego rozwiązywania typowych zadań i problemów, natomiast zadania o stopniu trudniejszym wykonuje przy pomocy nauczyciela,
- potrafi korzystać ze wszystkich poznanych na lekcji źródeł informacji ,
- potrafi opisać budowę poznawanych układów ,
- rozwiązuje niektóre zadania dodatkowe o niewielkiej skali trudności,
- poprawnie rozumie w kategoriach przyczynowo – skutkowych,
- jest aktywny w czasie lekcji,
- w pracach pisemnych osiąga od 71% do 90% punktów.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- opanował w podstawowym zakresie te wiadomości i umiejętności określone programem, które są konieczne do dalszego kształcenia,
- poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności do rozwiązywania, z pomocą nauczyciela, typowe zadania teoretyczne lub praktyczne o niewielkim stopniu trudności,
- potrafi korzystać przy pomocy nauczyciela z źródeł wiedzy,
- w czasie lekcji wykazuje się aktywnością w stopniu zadawalającym, posiada oraz korzysta z zeszytu i podręcznika na zajęciach lekcyjnych,
- w przypadku prac pisemnych osiąga od 51% do 70% punktów.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- ma braki w opanowaniu wiadomości określonych programem nauczania, ale braki te nie przekreślają możliwości dalszego kształcenia,
- rozwiązuje z pomocą nauczyciela typowe zadania teoretyczne lub praktyczne o niewielkim stopniu trudności,
- przejawia pewne zaangażowanie w proces uczenia się, posiada oraz korzysta z zeszytu i podręcznika na zajęciach lekcyjnych,
- w przypadku prac pisemnych osiąga od 31% do 50% punktów.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował tych wiadomości i umiejętności określonych programem, które są konieczne dla dalszego kształcenia się,
- nie potrafi rozwiązać zadań teoretycznych lub praktycznych o elementarnym stopniu trudności nawet przy pomocy nauczyciela,
- nie wykazuje zadawalającej aktywności poznawczej i chęci do pracy na zajęciach lekcyjnych,
- nie prowadzi zeszytu przedmiotowego,
- w przypadku prac pisemnych osiąga od 0% do 30% punktów.

Przy ustalaniu oceny nauczyciel bierze pod uwagę możliwości psychofizyczne ucznia (w tym trudności i ograniczenia ucznia z zaburzeniami i dysfunkcjami rozwojowymi).